EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2017 12 19
COM(2017) 787 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI

Prekes reglamentuojančių dokumentų rinkinys. Pasitikėjimo didinimas bendrojoje rinkoje

1. BENDROSIOS PREKIŲ RINKOS STIPRINIMAS

Bendroji prekių rinka – vienas didžiausių Europos Sąjungos laimėjimų. 2018 m. minėsime jos 25-metį. Jos pagrindas – vartotojų, įmonių ir institucijų tarpusavio pasitikėjimas. Vartotojai turi būti tikri, kad jų perkami ir naudojami produktai yra saugūs. Įmonės turi būti tikros, kad užtikrinamos vienodos sąlygos ir kad taisyklės taikomos visiems ir vienodai visus apsaugo. Visų pirma, siekiant skatinti verslumą ir darbo vietų kūrimą, turėtų būti panaikinta mažosioms ir vidutinėms įmonėms tenkanti biurokratinė našta. Pasitikėjimas sudarė sąlygas kaip niekad iki tol integruoti rinkas Europos Sąjungoje, jis buvo ir tebėra ekonomikos augimo pagrindas. Vien tik pramonės pridėtinė vertė nuo 2009 m. realiai išaugo 25 proc. ES 27 (ES 28 – 23 proc.). Jos santykinė ekonomikos dalis pastaraisiais metais išaugo nuo 15,5 proc. 2009 m. (ES 28 – 14,7 proc.) iki 17,1 proc. šiandien (ES 28 – 16,1 proc.)[1].

Kaip pabrėžta bendrosios rinkos strategijoje[2], ES ir bendroji rinka turi prisitaikyti prie kintančių sąlygų. Dėl kliūčių produktų ir paslaugų rinkose mažėja Europos ekonomikos produktyvumas ir konkurencingumas. Verslo įmonių veikla dažnai stringa dėl nebeaktualių ir pernelyg apsunkinančių taisyklių ir joms kyla sunkumų ieškant reikalingos informacijos. Be to, dėl ES produktams taikomų taisyklių nepaisymo sudėtinga sukurti tikrai vienodas veiklos sąlygas.

Europos Parlamentas ir Europos Vadovų Taryba patvirtino bendrosios rinkos strategijos tikslus ir paragino Komisiją pašalinti likusias kliūtis ir sudaryti palankesnes sąlygas priimti sprendimus[3]. Pagal vadovų darbotvarkę Europos Vadovų Taryba 2018 m. kovo mėn. peržiūrės pažangą, padarytą siekiant įvykdyti bendrosios rinkos strategijų 2018 m. terminus[4].

Visų pirma, kuriant bendrąją prekių rinką tebėra du struktūriniai trūkumai, kuriuos reikia skubiai pašalinti, kad būtų galima išnaudoti visas jos galimybes ir pateisinti pasitikėjimą. Galimybių jau yra – vartotojai, įmonės ir institucijos yra pasirengę. Tiesiog turime sukurti tokią aplinką, kad jomis būtų galima pasinaudoti.

Pirmas bendrosios prekių rinkos struktūrinis trūkumas susijęs su ES suderintų produktų saugos taisyklių vykdymo užtikrinimu. Nepaisant plataus masto saugos taisyklių, rinkoje tebėra pernelyg daug nesaugių ir neteisėtų produktų. Šie produktai kelia didelį pavojų vartotojams. Neužtikrinamas kainos ir kokybės santykis ir gali būti keliamas pavojus vartotojų sveikatai. Dėl nepakankamo ES produktams taikomų taisyklių vykdymo užtikrinimo neturėtų būti suteikiamas nesąžiningas pranašumas tiems, kurie sąmoningai mėgina apeiti esmines saugos taisykles. Komisija neseniai patvirtino priemones, kuriomis siekiama pagerinti vykdymo užtikrinimo veiksmus kovojant su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais[5]. Tačiau metas

---

1 Šaltinis: Eurostatas (2016 m. duomenys negalutiniai). Įtrauktos gamybos ir gavybos pramonės šakos ir komunalinių paslaugų sektoriai, bet neįskaičiuotos paslaugos verslui ir statyba, nors šie sektoriai glaudžiai susiję su ES pramone, nes, be kita ko, vis didesnį svorį įgyja vertės grandinės ir pridėtinių paslaugų teikimas.

2 COM(2015) 550 *final*, „Bendrosios rinkos tobulinimas: daugiau galimybių piliečiams ir įmonėms“, 2015 10 28.

3 2016 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl bendrosios rinkos strategijos, (P8_TA(2016) 0237); 2015 m. gruodžio 15 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

4 Europos Vadovų Tarybos 2017 m. spalio mėn. vadovų darbotvarkė http://www.consilium.europa.eu/media/21594/leaders-agenda.pdf.

5 Žr. 2017 m. lapkričio 29 d. Komisijos priimtą intelektinės nuosavybės dokumentų rinkinį, kurį sudaro kelios priemonės, visų pirma komunikatą „Proporcinga intelektinės nuosavybės gynimo sistema šiuolaikinėms visuomenės problemoms spręsti“ (SWD(2017) 430 *final*).

nuveikti daugiau siekiant užtikrinti, kad taisyklių būtų laikomasi. Bendrosios rinkos dydžio rinkoje valstybių narių vykdymo užtikrinimo institucijos turi gerai tarpusavyje bendradarbiauti, kad nesaugūs produktai būtų veiksmingai ir greitai pašalinti iš rinkos.

Antras struktūrinis trūkumas susijęs su produktais, kuriems netaikomos arba tik iš dalies taikomos ES suderintos produktų saugos taisyklės, pavyzdžiui, baldų, stalo įrankių arba tam tikrų statybos produktų sektoriuje. Tokie produktai gali būti laikomi saugiais ir atitikti viešąjį interesą vienoje valstybėje narėje, o kitoje – gali būti sudėtinga juos tiekti rinkai. Gali būti pagrįstų skirtumų, kuriuos lemia nacionaliniai ypatumai ir tradicijos. Tačiau bet koks atsisakymas turėtų būti pagrįstas ir paaiškintas, remiantis su viešąja tvarka susijusiomis priežastimis. Reikėtų padėti geriau suprasti ir galiausiai įveikti šių produktų patekimo į rinką kliūtis. Turėtų būti pagerintos verslo galimybės, o tai ypač svarbu MVĮ.

Todėl šiandien Komisija siūlo priimti prekes reglamentuojantį dokumentų rinkinį, kuriuo bus visapusiškai sprendžiamos šios problemos, kad bendroji prekių rinka geriau veiktų. Jį sudaro du plataus užmojo pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Pirmuoju siekiama sustiprinti ES produktams taikomų taisyklių laikymąsi ir vykdymo užtikrinimą[6]. Antruoju ketinama peržiūrėti ir palengvinti abipusio pripažinimo principo taikymą bendrojoje rinkoje[7]. Prekes reglamentuojantį dokumentų rinkinį papildo Direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka, veikimo 2014–2015 m. ataskaita[8], Reglamento (EB) Nr. 765/2008 įgyvendinimo ataskaita[9] ir šiame komunikate išdėstyti privalomos teisinės galios neturintys teisės aktai, kuriais siekiama sukurti pasitikėjimą bendrąja rinka.

2. PASITIKĖJIMAS ES PRODUKTAMS TAIKOMŲ TAISYKLIŲ VYKDYMU

Vartotojų sauga ir aplinkos apsauga yra bendrosios prekių rinkos pagrindas. Visoje ES esame sutarę dėl bendrų saugos ir aplinkos apsaugos taisyklių, kad apsisaugotume nuo pavojų saugai, taršos ir žalos aplinkai. Vis dėlto, daugybė vartotojų, pirkusių dyzelinius automobilius, buvo sąmoningai ir tikslingai suklaidinti. Deja, ne tik automobilių sektoriuje būta atvejų, kai apeinant taisykles sukuriama nesąžininga konkurencija. Kasdien Europoje parduodama daugybė nesaugių produktų. Tai, be kita ko, neteisingai paženklinti produktai arba produktai, keliantys didelę grėsmę sveikatai ar aplinkai. 2011–2017 m. buvo apie 2 500 atvejų, kai neteisėti produktai turėjo būti pašalinti iš rinkos[10]. Ir tai tikriausiai tik aisbergo viršūnė.

---

6 Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos produktams taikomų Sąjungos derinamųjų teisės aktų laikymosi ir vykdymo užtikrinimo taisyklės ir procedūros ir iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 305/2011, (ES) Nr. 528/2012, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426 ir (ES) 2017/1369 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/42/EB, 2009/48/EB 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2013/53/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES, 2014/68/ES ir 2014/90/ES. (COM(2017) 795).

7 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl abipusio prekių, kuriomis teisėtai prekiaujama kitoje valstybėje narėje, pripažinimo (COM(2017) 796 *final*).

8 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl Direktyvos (ES) 2015/1535 veikimo 2014–2015 m. (COM(2017) 788).

9 Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2008, nustatančio su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 339/93, įgyvendinimo (COM(2017) 789).

10 Šaltinis: RAPEX. Šis skaičius apima tik produktus, kuriems taikomi derinamieji ES teisės aktai.

ES produktams taikomos taisyklės apima didžiąją dalį visų Sąjungoje pagaminamų produktų. Jų vertė – 2 400 mlrd. EUR, juos gamina ir platina maždaug 5 mln. įmonių. Pagal ES taisykles produktai gali laisvai judėti visoje Sąjungoje, kartu užtikrinant aukšto lygio aplinkos ir sveikatos apsaugą bei saugą. Daugelyje sektorių, pavyzdžiui, žaislų ir elektros įrangos, ES yra sukūrusi taupių, nebiurokratinių būdų patekti į rinką. Tam, kad bendroji rinka veiktų, reikia užtikrinti vienodas verslo sąlygas su aiškiomis taisyklėmis ir aukšto lygio vartotojų apsauga. Pasitikėjimą ir vienodas sąlygas jau turime kituose sektoriuose, pavyzdžiui, maisto produktų, augalų sveikatos ar gyvūnų sveikatos, kuriuose galioja griežtos ES lygmeniu nustatytos taisyklės.

Be to, gyvename pasaulyje, kuriame vis didesnį poveikį daro visuomenės pokyčiai, kaip antai globalizacija ir skaitmeninimas. Produktai ir platinimo grandinės visoje ES yra vis labiau tarpusavyje susiję. Kita vertus, nacionalinėms rinkos priežiūros institucijoms trūksta išteklių ir jos veikia tik savo šalies teritorijoje. Vykdymo užtikrinimo srityje reikalingas Europos masto sprendimas. Pernelyg dažnai vienoje valstybėje narėje atlikti tyrimai neperžengia nacionalinių sienų. Siekiant pašalinti šį neatitikimą, rinkos priežiūra turi būti nuosekli, nesvarbu, ar produktas pagamintas Sąjungoje ar ne, ar pirktas internetu ar ne.

Todėl Komisija, remdamasi tokiomis ES iniciatyvomis kaip pramonės politikos strategija[11], bendrosios skaitmeninės rinkos strategija[12] ir jos laikotarpio vidurio peržiūra[13], taip pat muitinių valdymo veiksmų planas[14], siūlo sustiprinti **bendrų ES saugos taisyklių vykdymo užtikrinimą**. Būtina užtikrinti, kad vartotojai vėl būtų tikri, kad prekės, kurias jie perka internetu ar ne internetu, yra saugios. Jei kiltų problemų, turime turėti tinkamą pagrindą, kuriuo remdamiesi pašalintume riziką ir atkurtume vienodas veiklos sąlygas.

Bendroji prekių rinka reiškia ekonominių galimybių kūrimą, konkurencingumo didinimą ir užtikrinimą, kad ES būtų pasirengusi įveikti pasaulinės ekonomikos uždavinius. Be to, kaip pabrėžta Komisijos diskusijoms skirtame dokumente dėl globalizacijos suvaldymo, ES turėtų imtis veiksmų, kad vėl būtų sukurtos vienodos veiklos sąlygos, griežtai užtikrindama ES taisyklių vykdymą.[15] Atviroje bendrojoje rinkoje taisyklės yra tam, kad būtų užtikrinama ES piliečių sauga. Ji gali veikti tik tuomet, jei galima užtikrinti didelį pasitikėjimą tokia apsauga. Griežtas vykdymo užtikrinimas yra itin svarbus siekiant, kad konkurencija vyktų tarp reikalavimus atitinkančių prekių, o ne tarp juos atitinkančių ir jų neatitinkančių prekių.

a) <u>Pažangus vykdymo užtikrinimas bendrojoje rinkoje be sienų</u>

Rinkos priežiūrą vykdo valstybės narės ir ne be pagrindo. Jos turi geriausias galimybes stebėti savo rinkas ir prireikus skirti baudas, nes jos yra arčiausiai incidentų, gali pirmosios reaguoti ir geriausiai žino savo šalies ekonomiką.

Tačiau vien tik nacionalinių vykdymo užtikrinimo veiksmų nepakanka. Daugiau kaip 500 skirtingų rinkos priežiūros institucijų (nuo 1 iki daugiau kaip 200 vienoje valstybėje narėje) prižiūri vieną bendrąją konkrečių produktų rinką. Dažnai įmonės yra įsisteigusios kitoje vietoje

---

[11] COM(2017) 479 *final*, „Investavimas į pažangią, novatorišką ir tvarią pramonę. Atnaujinta ES pramonės politikos strategija“.

[12] COM(2015) 192 *final*, „Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija“.

[13] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-single-market-mid-term-review.

[14] COM(2014) 527 *final*, „ES muitinės rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano. Rizikos problemų sprendimas, tiekimo grandinės saugumo stiprinimas ir palankių sąlygų prekybai sudarymas“.

[15] Europos Komisijos diskusijoms skirtas dokumentas dėl globalizacijos suvaldymo, 2017 m. gegužės 10 d.

nei ten, kur rinkos priežiūros institucija nustato problemą. Dėl to kyla sunkumų nustatant taikytiną teisę ir jurisdikciją, užtikrinant teisę kreiptis į teismą ir teismo sprendimų vykdymą. Šiuo metu sukčiaujantys tiekėjai piktnaudžiauja susiskaldžiusia rinka, o tai daro žalą vartotojams ir produktų saugai.

Nors yra noras veikti nacionaliniu lygmeniu, tačiau užtikrinti taisyklių vykdymą bendrojoje prekių rinkoje dažnai sudėtinga dėl išteklių (darbuotojų, biudžeto, laboratorijų pajėgumų), veiklos koordinavimo ir mainų trūkumo. Nesąžiningi prekiautojai gali užsidirbti iš nesaugių produktų pateikimo rinkai, tačiau galiausiai sąskaitą sumoka institucijos, pavyzdžiui, padengdamos nesaugių produktų sunaikinimo išlaidas. Todėl integruotoje bendrojoje prekių rinkoje nacionalinių institucijų veiksmai, kuriais siekiama kontroliuoti nesaugius produktus, turi būti geriau koordinuojami, kad nesąžiningi prekiautojai negalėtų pasislėpti kitoje valstybėje ir kad visoje Sąjungoje būtų vienodai reaguojama į ES taisyklių nesilaikymą.

Todėl šis dokumentų rinkinys yra didelis žingsnis į priekį siekiant pažangesnio vykdymo užtikrinimo, papildant ir prireikus sustiprinant esamus ir būsimus derinamuosius Sąjungos teisės aktus[16].

Vykdymo užtikrinimo institucijos glaudžiau bendradarbiaus per **bendras ryšių palaikymo tarnybas**. Bus lengviau naudotis kitos valstybės narės turimais įrodymais, bandymo ataskaitomis ir sprendimais. Bus daroma prielaida, kad jei nustatoma, jog produktas neatitinka ES produktams taikomų taisyklių vienoje valstybėje narėje, įrodymai ir sprendimai gali būti perduoti kitai valstybei narei siekiant palengvinti vykdymo užtikrinimą visoje ES.

Kovos su reikalavimų neatitinkančiais produktais veiksmai gali būti veiksmingi tik tada, kai **institucijos daugiau dalijasi informacija apie tyrimus ir neteisėtus produktus**. Komisija, siekdama palengvinti institucijų vykdymo užtikrinimo darbą, intensyviau dirbs, kad užtikrintų bendrą teisėsaugos institucijų žinių kaupimą ir įvairių IT priemonių, kaip antai Skubių pranešimų apie pavojingus ne maisto produktus sistemos (RAPEX) ir Rinkos priežiūros informacinės ir ryšių sistemos (ICSMS), suderinimą.

Be to, naudojant patikimus **rinkos priežiūros rodiklius** turėtų būti užtikrintas vienodas su rinkos priežiūra susijusių problemų suvokimas.

Nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms bus teikiama daugiau paramos, kad jos galėtų koordinuoti ir atlikti savo užduotis. Bus sukurtas **Sąjungos produktų atitikties tinklas**. Šis tinklas teiks administracinę paramą bendriems tyrimams, reikalingiems, kad būtų galima koordinuoti daugiau kaip 500 nacionalinių institucijų vykdymo užtikrinimo veiksmus. Tinklas padės institucijoms kaupti žinias, organizuoti pareigūnų mainus, sudarytą bendrą žvalgybos padėties vaizdą ir parengti veiksmingus tikslingesnės ir rizika pagrįstos kontrolės metodus. Jis taip pat teiks standartinį inspektorių mokymą ir padės vykdyti bendrus produktų bandymo pajėgumų viešuosius pirkimus. Tinklas padės vykdyti rinkos priežiūros veiksmus remiantis bendra Europos perspektyva, kuri būtina bendroje Europos rinkoje. Tačiau bus visiškai

[16] Remiantis *lex specialis* principu, pasiūlymas dėl reglamento dėl vykdymo užtikrinimo turėtų būti taikomas tik tais atvejais, kai kituose esamuose arba būsimuose derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose nėra specialiųjų nuostatų, kurios būtų to paties pobūdžio, darytų tokį patį poveikį ar kuriomis būtų siekiama to paties tikslo, kaip ir šiuo teisės aktu. Tai visų pirma susiję su Sąjungos teisės aktais, taikomais narkotinių medžiagų pirmtakams (prekursoriams), medicinos priemonėms, *in vitro* diagnostikos medicinos priemonėms ir kt.

laikomasi subsidiarumo principo. Tik nacionalinės rinkos priežiūros institucijos galės užtikrinti konkrečių dėl komercinės veiklos subjektų priimtų sprendimų vykdymą.

Taip pat be galo svarbu, kad **įmonės ir vykdymo užtikrinimo institucijos glaudžiau bendradarbiautų**. Abi šalys turi pasitikėti viena kita. Numatytos toliau nurodytos glaudesnio bendradarbiavimo kryptys:

- informacija apie atitiktį. Gamintojai mano, kad jiems turėtų būti pirmiausia pranešama, jei kyla įtarimas, kad jų produktai neatitinka taisyklių. Taip jie gali iš karto imtis veiksmų, išvengti nesusipratimų arba prireikus imtis taisomųjų priemonių. Jie taip pat žinos, ar atitinkamas produktas parduodamas kitur. Dauguma Sąjungoje prekiaujančių gamintojų jau turi atstovą, su kuriuo galima lengvai susisiekti. Ši geroji praktika taps privaloma[17];

- įmonės galės konsultuotis atitikties klausimais, remdamosi su vietos institucijomis sudarytais partnerystės susitarimais dėl atitikties;

- įmonės ir institucijos, siekdamos nustatyti reikalavimų neatitinkančius produktus, gali sudaryti susitarimo memorandumus dėl bendrų projektų[18];

- kadangi prevencija ir vykdymo užtikrinimas yra neatsiejami procesai, įmonės ES ir visame pasaulyje gali kreiptis patarimo dėl reglamentavimo klausimų į nacionalinius produktų kontaktinius centrus[19].

Kad bendroji rinka būtų saugi ir veiktų, įmonės ir vartotojai turi žinoti taisykles ir turėti reikiamą informaciją, kad galėtų reaguoti ir prisitaikyti. **Rinkos priežiūros institucijos turės paskelbti savo išvadas**, ypač kai riboja prekybą tam tikrais produktais.

b) <u>Vykdymo užtikrinimas prie išorės sienų</u>

Vartotojai turėtų tikėtis tokio paties lygio apsaugos tiek prekių, pagaminamų ES, tiek už jos ribų atveju. Globalizuotame pasaulyje tebėra sudėtinga užtikrinti, kad importuojami produktai taip pat atitiktų ES reikalavimus ir nesukurtų nesąžiningos konkurencijos pažeidžiant ES taisykles. Iš esmės importuojami produktai turi būti patikrinami prieš jiems patenkant į bendrąją rinką. Tačiau turint omeny importo apimtį, visų siuntų patikrinti neįmanoma. 2015 m. importuota apie 30 proc. visų ES rinkoje buvusių prekių. Jų apytikrė vertė – beveik 750 mlrd. EUR.[20]

---

17 Produktas gali būti tiekiamas rinkai, tik jeigu Sąjungoje nustatomas asmuo, atsakingas už informaciją apie produkto atitiktį, kuris galėtų palaikyti tiesioginius ryšius su rinkos priežiūros institucijomis. Šis asmuo gali būti gamintojas, importuotojas arba bet kuris kitas gamintojo įgaliotas ekonominės veiklos vykdytojas; jis saugo reikiamus techninius dokumentus, pavyzdžiui, kai taikoma, produkto ES atitikties deklaraciją, ir gavęs prašymą pasidalija jais su rinkos priežiūros institucijomis.

18 Pramonės partneriai naudoja susitarimo memorandumus, kai pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės; žr. Komisijos komunikatą „Proporcinga intelektinės nuosavybės gynimo sistema šiuolaikinėms visuomenės problemoms spręsti“ (SWD(2017) 430 *final*), p. 8–9.

19 https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/free-movement-sectors/mutual-recognition/contacts-list_fr.

20 SWD(2017) 466, Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, poveikio vertinimas, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos produktams taikomų Sąjungos derinamųjų teisės aktų laikymosi ir vykdymo užtikrinimo taisyklės ir procedūros ir iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 305/2011, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426 ir (ES) 2017/1369 ir Europos

Prekyba suderintais produktais. Parduota produkcija ir prekyba su ne ES šalimis (2008–2015 m., ES 28), mlrd. EUR

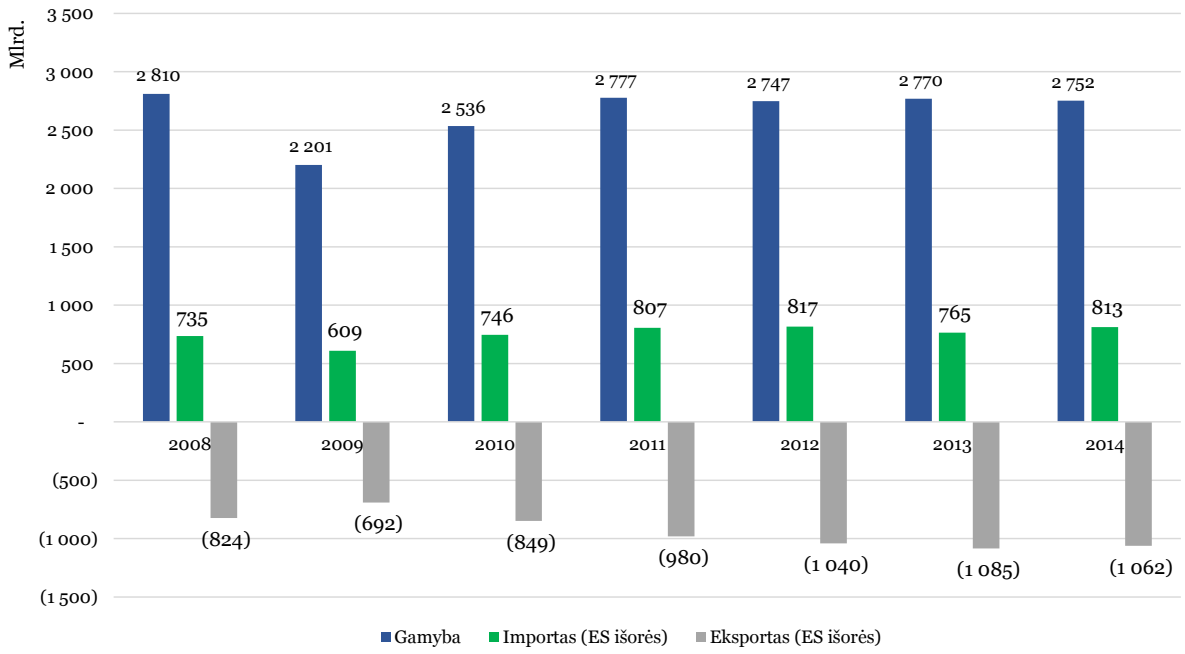

Šaltinis: „Prodcom“ – statistiniai duomenys pagal produktus, Eurostatas (2016 m.)

Vykdymo užtikrinimo prie išorės sienų taisyklės turi būti pritaikytos atsižvelgiant į naujas 21-ojo amžiaus aplinkybes, be kita ko, į didėjantį pardavimo internetu mastą ir naująjį Sąjungos muitinės kodeksą.

Naujuoju pasiūlymu dabartinė teisinė sistema pritaikoma pagal naujas muitinės taisykles. Ja suteikiama daugiau aiškumo dėl į ES įvežamų produktų kontrolės ir muitinių bei rinkos priežiūros institucijų veiksmų koordinavimo ir bendradarbiavimo.

Be to, supaprastinamos importuotojams taikomos dokumentų tvarkymo procedūros. Patikimoms įmonėms bus taikomos paprastesnės kontrolės priemonės, todėl institucijos galės sutelkti savo pastangas į tas sritis, kuriose pavojus produktų saugai yra didžiausias.

Be to, teisėsaugos institucijoms kilus abejonių dėl produkto teisėtumo, jos **sustabdys jo išleidimą į laisvą apyvartą** ES, kol gaus atitinkamų įrodymų, kad produktas yra tinkamas parduoti ES.

c) <u>Akreditavimas ir žymėjimas CE ženklu</u>

Nors dabartines rinkos priežiūros taisykles reikėtų patobulinti, ES akreditavimo ir ženklinimo CE ženklu taisyklės veikia gana gerai. Šis komunikatas pateikiamas kartu su ataskaita, kurioje

Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/48/EB, 2010/35/ES, 2013/29/ES, 2013/53/ES, 2014/28/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/31/ES, 2014/32/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES, 2014/68/ES ir 2014/90/ES.

pabrėžiama, kaip svarbu turėti gerai valdomą ir patikimą akreditavimo ir atitikties vertinimo sistemą, kuria grindžiama ES politika ir didinamas pasitikėjimas produktų sauga.

3. SUVIENIJUSI ĮVAIROVĘ BENDROJOJE PREKIŲ RINKOJE. ABIPUSIS PRIPAŽINIMAS

Kai nėra bendrų ES produktams taikomų taisyklių, pavyzdžiui, vaikų priežiūros prekių arba kasos aparatų srityje, abipusio pripažinimo principu turėtų būti užtikrinama, kad produktas, kuriuo teisėtai prekiaujama vienoje valstybėje narėje, galėtų būti parduodamas bet kurioje kitoje valstybėje narėje, jeigu jis yra saugus ir atitinka viešąjį interesą[21]. Tačiau šiandien labai dažnai įmonės, norėdamos patekti į rinkas visoje ES, negali kliautis abipusio pripažinimo principu. Ypač mažosios ir vidutinės įmonės praneša apie didelius sunkumus, su kuriais susiduria bandydamos vadovautis abipusio pripažinimo principu, kad parduotų savo produktus kitoje valstybėje narėje. Valstybės narės nustato papildomus reikalavimus ir bandymus, kurie kartojasi, ir taip be reikalo padidinta biurokratizmą ir sąnaudas. Dėl to ekonominės veiklos vykdytojai negali pasinaudoti bendrosios rinkos masto ekonomija, didėja kainos vartotojams ir mažėja prekyba, o tai žalinga visiems[22].

Nacionalinėms institucijoms neretai trūksta pasitikėjimo kitų valstybių narių institucijų sprendimais, dėl to nustatomi papildomi reikalavimai ir kartojami bandymai, taigi be reikalo didinamas biurokratizmas ir sąnaudos. Be to, teismo sprendimo, kuriuo atsisakoma leisti patekti į rinką arba tokia prieiga ribojama, ginčijimas veiklos vykdytojams kainuoja daug laiko ir pinigų. Galiausiai, įmonės patiria nepagrįstų sąnaudų, nes jos turi **priderinti savo produktus** prie kelių nacionalinių rinkų reikalavimų, **vėluoja patekti į rinką** ir **praranda galimybių**. Tai ypač veikia mažąsias ir vidutines įmones[23].

Tai būtina pakeisti. Dabartinė sistema gali ir turi būti patobulinta. Todėl Komisija siūlo išplėsti ir patikslinti esamas galimybes ir sudaryti palankesnes sąlygas patekti į rinką.

Tikslinis bendras požiūris taip pat bus taikomas Direktyvai dėl bendrosios rinkos skaidrumo (ES) Nr. 2015/1535. Ši direktyva – svarbi priemonė siekiant išvengti kliūčių nesuderintiems ar tik iš dalies suderintiems produktams. Valstybės narės privalo pranešti apie visus su šiais produktais susijusius teisės aktų projektus, kad kliūčių būtų galima išvengti iš anksto. Atsižvelgiant į ataskaitos dėl direktyvos įgyvendinimo, kuri taip pat skelbiama šiandien, rezultatus, Komisija ir valstybės narės turėtų spręsti problemas ankstyvajame etape ir daugiausia dėmesio skirti plačiausiai paplitusiems susirūpinimą keliantiems klausimams bei ekonominiu požiūriu svarbiems rajonams valstybėse narėse.

a) <u>Tinkamas veikimas</u>

Abipusio prekių pripažinimo principas grindžiamas Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV)[24]. Jį ne kartą patvirtino ir įtvirtino Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. Tačiau siekiant užtikrinti, kad jis būtų nuosekliai ir veiksmingai taikomas, dabartinės sistemos

[21] Tokių interesų pavyzdžiai: visuomenės dorovė, viešoji tvarka arba visuomenės saugumas, žmonių, gyvūnų arba augalų sveikatos ir gyvybės apsauga, nacionalinės meno, istorijos ar archeologijos vertybės, arba pramoninės ir komercinės nuosavybės apsauga.

[22] Dar žr. „The Cost of Non- Europe in the Single Market, 'Cecchini Revisited', An overview of the potential economic gains from further completion of the European Single Market," http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/510981 /EPRS STU(2014)510981 REVl_EN.pdf.

[23] Ten pat.

[24] Sutarties 34 ir 36 straipsniai.

nepakanka. Todėl siūloma **Abipusio pripažinimo reglamentą**[25] **pakeisti nauju reglamentu**, kuriuo paaiškinamos ir supaprastinamos procedūros, kurių turi laikytis įmonės ir viešojo administravimo institucijos.

Patekti į rinką remiantis abipusio pripažinimo principu turėtų būti neleidžiama tik tuo atveju, jei kyla rizika teisėtam ir proporcingam viešajam interesui. Šiuo metu, jei atsisakymas yra neteisėtas ir neproporcingas, vienintelis būdas ginčyti sprendimą – kreiptis į nacionalinius teismus. Tokie procesai yra ilgi ir brangūs ir neatitinka konkrečių abipusio pripažinimo poreikių. Ginčyti sprendimą neleisti patekti į rinką gali kainuoti nuo 10 000 EUR iki 100 000 EUR už vieną produktą ir vieną rinką. Pasak įmonių, tai didžiausia kliūtis, trukdanti abipusio pripažinimo sistemai sklandžiai veikti. Daugeliu atvejų įmonės, siekdamos išvengti neaiškių padarinių, galiausiai pritaiko savo produktus už papildomas išlaidas – atitinkamai padidėja kaina vartotojams ir mažėja Europos ekonomikos veiksmingumas.

Naujuoju pasiūlymu dėl abipusio pripažinimo nustatoma **problemų sprendimo procedūra**, siekiant suteikti galimybių naudotis veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis ir atkurti pasitikėjimą abipusio pripažinimo principu. Pirmiausia, bus stengiamasi rasti taikių ir praktinių sprendimų **naudojantis esamais SOLVIT mechanizmais**. Jei dialogas nepavyksta, Komisija galės imtis veiksmų dėl klausimo – paskelbti nuomonę ir pririekus pateikti rekomendacijų, kad padėtų šalims išspręsti ginčą. Tokiu būdu įmonėms ir eksportuojančioms valstybėms narėms nereikės laukti metus, kad kitos valstybės narės pripažintų jų produktus ir įstatymus, jau per kelias savaites ar mėnesius jos žinos, ko tikėtis. Be to, jeigu konkrečiuose sektoriuose nenustatoma sisteminių problemų, Komisija galės pagal SESV 258 straipsnį strategiškai naudotis savo vykdymo užtikrinimo įgaliojimais.

Šiuo metu įmonės, norėdamos pasinaudoti abipusio pripažinimo sistema, turi įrodyti, kad jų produktu jau prekiaujama kurioje nors kitoje ES šalyje. Institucijos prašo pateikti įvairių įrodymų – nuo paprastos sąskaitos faktūros iki valstybės narės deklaracijos, kad produktu teisėtai prekiaujama. Siekdami padėti įmonėms įrodyti, kad jų produktas jau atitinka kitos valstybės narės reikalavimus, patikinti institucijas ir palengvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, siūlome naują paprastą **abipusio pripažinimo deklaraciją**, kurią turėtų užpildyti ekonominės veiklos vykdytojai ir dėl kurios sumažės administracinė našta.

Subjektai, kuriems aktuali abipusio pripažinimo sistema, nepakankamai tarpusavyje bendrauja. Dažnai taip yra dėl to, kad su konkrečiomis taisyklėmis susiję įgaliojimai ir atsakomybė priklauso ne vienai institucijai, dėl to sunkiau spręsti šiuos dažnai labai techninius klausimus. Todėl mūsų tikslas – sustiprinti **produktų kontaktinius centrus, kaip ryšių kanalą abipusio pripažinimo klausimais**[26]. Kad šiuos kontaktinius centrus būtų lengva atpažinti, būtų galima sukurti bendrą vaizdinę tapatybę. Bus sustiprintas tarpvalstybinis kontaktinių centrų bendradarbiavimas. Internetinė platforma suteiks galimybių institucijoms bendrauti tarpusavyje.

b) <u>Glaudesnis bendradarbiavimas ir daugiau pasitikėjimo</u>

[25] 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 764/2008, nustatantis procedūras, susijusias su tam tikrų nacionalinių techninių taisyklių taikymu kitoje valstybėje narėje teisėtai parduodamiems gaminiams, ir panaikinantis Sprendimą Nr. 3052/95/EB, OL L 218, 2008 8 13, p. 21.

[26] Produktų kontaktiniai centrai yra įmonių nacionalinių administravimo institucijų sąsaja ir vieta, kurioje galima rasti informacijos apie visas taikomas nacionalines taisykles.

Tam, kad abipusio pripažinimo principas gerai veiktų, reikalingas bendradarbiavimas ir pasitikėjimas. Tai padės užtikrinti skirtingų nacionalinių metodų ir susirūpinimą keliančių klausimų tarpusavio supratimą. Šį procesą paskatins **pareigūnų**, dirbančių ypač probleminiuose sektoriuose, kaip antai statybos produktų, **mainai**. Taip pat svarbu tai, kad Komisija glaudžiau bendradarbiaus su **konkrečiomis šalimis ir sektoriais**, kad abipusio pripažinimo sistema veiktų.

Komisija toliau vertins, kokios naudos įmonėms ir institucijoms gali turėti tolesnis **esamo produktų, kuriems taikomas abipusio pripažinimo principas, sąrašo**[27] išplėtimas.

Siekdama didinti nacionalinių institucijų naudojimąsi ir pasitikėjimą abipusio pripažinimo principu, Komisija taip pat specialiais mokymais stengsis didinti nacionalinių institucijų informuotumą apie tai, kaip veikia abipusis pripažinimas. Tai bus pirmiausia skirta nacionalinėms administravimo institucijoms (pvz., produktų kontaktiniams centrams, departamentams, atsakingiems už probleminių produktų sritis, nacionaliniams teismams, rinkos priežiūros institucijoms ir SOLVIT darbuotojams) ir įmonėms. Specialus institucijoms ir įmonėms skirtas **mokytojų mokymo** dokumentų rinkinys abipusio pripažinimo srityje ir **abipusio pripažinimo taisyklių vadovas** suteiks išsamių gairių, kaip taikyti abipusio pripažinimo principą.

Galiausiai, valstybės narės turėtų savo nacionalinėse techninėse taisyklėse toliau turi aiškiai numatyti abipusio pripažinimo principą, tačiau svarbu, kad jis būtų suprantamas. Todėl Komisija ragina valstybes nares **aiškiai ir nedviprasmiškai įtraukti bendrosios rinkos sąlygą**[28] į nacionalinius techninius reglamentus ir parengs konkrečias jos taikymo gaires:

> „Jeigu prekėmis teisėtai prekiaujama kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Turkijoje arba jos yra ELPA valstybės, kuri yra susitariančioji EEE susitarimo šalis, kilmės ir joje teisėtai parduodamos, tokios prekės laikomos suderinamos su šia priemone. Šios priemonės taikymas priklauso nuo Reglamento [nuoroda].“

4. IŠVADA

Bendroji prekių rinka – vienas svarbiausių ES turtų. Ji suteikia ES konkurencinį pranašumą sprendžiant globalizuotos prekybos srautų ir vertės grandinių problemas. Tam, kad išspręstume šias problemas, turime užtikrinti, kad bendroji rinka sėkmingai veiktų ir teiktų rinkos galimybių įmonėms ir aukšto lygio apsaugą visiems. Visi suinteresuotieji subjektai – plačioji visuomenė, darbuotojai, vartotojai, įmonės ir institucijos – turi būti tikri, kad jie gali veikti ir įsigyti saugius produktus skaidrioje ir sąžiningoje aplinkoje, kurioje taisyklės taikomos visiems vienodai. Jie turi galėti būti tikri, kad produktai yra saugūs ir atitinka teisę.

Šiuo dokumentų rinkiniu siekiama užtikrinti, kad sukursime tokią skaidrią ir sąžiningą bendrąją visiems saugių produktų rinką. Institucijos ir įmonės galės įgyti pasitikėjimą abipusio pripažinimo principu, kuriuo ginamas viešasis interesas ir atveriama bendroji rinka. Dėl

---

27 http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/free-movement-sectors/mutual-recognition/products-list_lt.

28 Šis reikalavimas netaikomas ELPA valstybių ir Turkijos kilmės produktams, kuriems netaikomas EEE susitarimas ar muitų sąjunga su Turkija (pvz., žuviai ir žuvies produktams).

geresnio taisyklių laikymosi ir vykdymo užtikrinimo padidės vartotojų pasitikėjimas, kad į bendrąją rinką pateikiami produktai yra saugūs. Tai ypač svarbu vis greičiau kintančiame ir integruotame pasaulyje.

Be šį dokumentų rinkinį sudarančių pasiūlymų dėl teisės aktų, taip pat glaudžiai dirbsime su kompetentingomis institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais ir imsimės būtinų veiksmų šiam pasitikėjimui sukurti. Taip bus užtikrinta, kad jau nuo šios dienos tikras poveikis ir nauda visiems galėtų daryti įtaką bendrajai prekių rinkai ateityje.

Priedėlis. Siūlomas privalomos teisinės galios neturinčių teisės aktų tvarkaraštis

2018 m.

- Bendrosios rinkos sąlyga
- Vykdoma. Rinkos priežiūros IT priemonių (pvz., RAPEX ir ICSMS) derinimo optimizavimas laikantis taikytino teisinio pagrindo
- Rinkos priežiūros rodiklių taikymas
- Informuotumo didinimo kampanijos dėl abipusio pripažinimo parengimas
- Mokytojų mokymo programos abipusio pripažinimo tema plėtojimas
- Bendradarbiavimu pagrįstas požiūris į konkrečius sektorius pagal Direktyvą dėl bendrosios rinkos skaidrumo

2019 m.

- Abipusio pripažinimo taisyklių vadovas
- Pareigūnų mainai
- Tolesnis galimybių plėtoti dabartinį abipusio pripažinimo produktų sąrašą nagrinėjimas